

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรณีการเกิดขึ้นของคลื่นยักษ์สึนามิ (TSUNAMI) เมื่อปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 ถือได้ว่าเป็นกรณีภัยพิบัติจากธรรมชาติที่สร้างความเสียหายและความสูญเสียให้แก่ประเทศต่างๆ ตลอดแนวชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียอย่างประเมินค่ามิได้ โดยประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการโจมตีของคลื่นยักษ์สึนามินี้ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ไทย ศรีลังกา มาเลเซีย ตลอดไปจนถึงบางประเทศในทวีปแอฟริกา ทั้งนี้ กรณีภัยพิบัติที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีสาเหตุที่สำคัญมาจากการเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก 2 แผ่น ณ บริเวณเกาะสุมาตราประเทศอินโดนีเซีย ที่อยู่ใต้ทะเลประมาณ 10 กิโลเมตร ได้เคลื่อนตัวเข้าหากันในลักษณะที่เรียกว่า “Convergent plate” กล่าวคือเปลือกโลกแผ่นหนึ่งมุดตัวลงใต้เปลือกโลกอีกแผ่นหนึ่ง จนก่อให้เกิดเป็นรอยแยกมีแนวความยาวมากกว่า 1,000 กิโลเมตร และรอยแยกที่เกิดขึ้นดังกล่าวส่งผลให้เกิดแผ่นดินไหวในระดับ 9.0 ริกเตอร์ ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นถือได้ว่าเป็นความรุนแรงที่อยู่ในอันดับ 4 ของเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นบนโลกนี้ และความรุนแรงดังกล่าวยังจัดได้ว่าเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงมากที่สุดในรอบ 40 ปีที่ผ่านมา (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 30)

อย่างไรก็ดี โดยทั่วไปแล้วภายหลังจากการเกิดขึ้นของเหตุการณ์แผ่นดินไหว มักจะเกิดปรากฏการณ์ที่นักธรณีวิทยาเรียกว่า “ปรากฏการณ์แทนที่น้ำอย่างรุนแรง” โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็นมวลของน้ำที่เคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูง คือ ประมาณ 600 – 1,000 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และระลอกคลื่นในทะเลจะสูงประมาณ 30 เซนติเมตร ซึ่งความสูงดังกล่าวของระลอกคลื่นสามารถทำให้เรือในทะเลโคลงเคลงอย่างแรง แต่ทั้งนี้ระลอกคลื่นดังกล่าวถือว่าไม่มีความแตกต่างจากคลื่นที่พบโดยทั่วไปเท่าไรนัก เพราะเมื่อระลอกคลื่นเดินทางไปได้ระยะหนึ่งมวลพลังงานของคลื่นจะสลายตัวลง แต่กรณีระลอกคลื่นที่เรียกกันว่า “คลื่นยักษ์สึนามิ” นั้น กลับไม่เป็นเช่นเดียวกันกับระลอกคลื่นประเภทอื่นๆ กล่าวคือ เมื่อยังเดินทางผ่านท้องทะเลที่มีความลึกมากๆ ความเร็วของคลื่นกลับมีมวลพลังงานเพิ่มมากขึ้น และจะไม่สลายตัวเหมือนกับคลื่นปกติทั่วไป และเมื่อระลอกคลื่นพัดเข้าสู่ชายฝั่งหรือเข้าสู่เขตน้ำตื้น ความเร็วและความสูงของคลื่นก็จะเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล และจะก่อให้เกิดอันตราย รวมไปถึงจนถึงความสูญเสียในทุกๆ ด้าน ทั้งต่อมนุษย์ ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม ดังกรณีความเสียหายที่ปรากฏขึ้นแก่ประเทศไทยและประเทศในแถบทะเลอันดามันเมื่อวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 ที่ผ่านมา

สำหรับประเทศไทยกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นี้ ได้สร้างความเสียหายโดยตรงทั้งทางด้านชีวิตและทรัพย์สินให้แก่บริเวณพื้นที่ 6 จังหวัดภาคใต้ของไทย อันได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง ตรังและสตูล เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต กระบี่ และพังงา ถือเป็นพื้นที่ทางแถบชายฝั่งทะเลอันดามันที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด เหตุเพราะเป็นสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของไทย เช่น เกาะพีพี เกาะลันตา เกาะพระทอง และหมู่เกาะสุรินทร์ รวมไปถึงจนถึงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของอาคารบ้านเรือนต่างๆ อีกหลายร้อยหลังคาเรือน ด้วยเหตุนี้พื้นที่บริเวณดังกล่าวจึงได้รับความสูญเสียอย่างรุนแรง ถือเป็นความหายนะที่เกิดจากภัยทางธรรมชาติที่รุนแรงที่สุดอย่างหนึ่งของโลก (The Greatest Disaster) ความเสียหายที่เกิดขึ้นบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันกินพื้นที่รวม 412 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจำนวน 58,550 คน 12,480 ครอบครัว ทั้งนี้มีผู้เสียชีวิตรวม 5,395 คน สูญหาย 2,991 คน ในส่วนของทรัพย์สินมีบ้านเรือนเสียหายรวม 6,824 หลัง พื้นที่การเกษตร พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เครื่องมือการประมง และสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้รับความเสียหายอย่างหนัก รวมมูลค่าของทรัพย์สินที่เสียหายต่อประชาชนในพื้นที่ขึ้นต้นเป็นเงินประมาณ 14,636.2 ล้านบาท เนื่องจากพื้นที่ประสบภัยนี้เป็นพื้นที่ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยว โดยทุกๆ ปี พื้นที่บริเวณดังกล่าวสามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก โดยมูลค่ารวมของรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวสูงถึง 1 ใน 4 ของรายได้โดยรวมทั้งหมดที่มาจากธุรกิจภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศเลยทีเดียว คือ ประมาณ 4 แสนล้านบาท คิดตามรายได้มวลรวมของประเทศที่มาจากธุรกิจการท่องเที่ยว (ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในชายฝั่งทะเลอันดามัน, 2548)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาในด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาเหตุข้างต้น ทำให้เกิดการสูญเสียทางด้านรายได้ในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี 2548 โดยคิดเป็นเงินมูลค่าความเสียหายสูงถึง 73,000 ล้านบาท โดยความเสียหายดังกล่าวประเมินมูลค่ามาจากผลที่เกิดขึ้นที่ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ธรณีภัยพิบัติ 30,000 ล้านบาท และยอดนักท่องเที่ยวที่สูญหายไปประมาณ 5 ล้านคน คิดเป็นรายได้จำนวน 43,000 ล้านบาท โดยเฉพาะใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยที่ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวตามเกาะแก่งกลางทะเลในพื้นที่บริเวณสามเหลี่ยมอันดามัน อันได้แก่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และพังงา ที่รวมแล้วประมาณ 10 เกาะ อาทิ เกาะพีพี เกาะไก่อ เกาะลันตา อ่าวพังงา เกาะปันหยี เกาะพระทอง หนึ่งในอันซีนไทยแลนด์ เป็นต้น ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเดินทางเข้าไปชื่นชมความงดงามของธรรมชาติในแต่ละเดือนหลายหมื่นคน เช่นเดียวกับในจังหวัดสตูล ตรัง และระนอง ที่มีสถานที่ที่เป็นแหล่งดำน้ำสำคัญของโลก อาทิ

ตะรุเตา อาดัง หลิเป๊ะ ภูโหล่น ถ้ำมรกต เกาะเชือก และเกาะรอก ต่างก็ได้รับความเสียหาย อีกทั้งปัญหาในเรื่องการประกอบอาชีพของประชาชน เพราะประชาชนที่ประกอบอาชีพในภาคท่องเที่ยว ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมที่มีอยู่ประมาณ 200,000 คน ตกงาน ไม่มีงานทำ ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ต่างก็ชะลอตัว และหยุดการพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจลงอย่างฉับพลัน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยตามไปด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548)

นอกจากนี้ ความสูญเสียดังกล่าวยังส่งผลไปถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงามถูกทำลาย การคมนาคม สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ได้รับความเสียหายอย่างหนัก รวมถึงผลกระทบทางด้านจิตใจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และของประชาชนในพื้นที่ประสบภัย ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลให้หลายๆ ฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็ได้พยายามเข้ามาให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐต่างก็มีความตื่นตัวและตระหนักถึงผลกระทบ รวมไปถึงให้ความสนใจต่อการป้องกันเหตุภัยพิบัติจากธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยมีต้องการให้เกิดความสูญเสียดังกรณีเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเมื่อปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมา อย่างไรก็ดี นอกจากการช่วยเหลือผนวกกับความตื่นตัวของภาครัฐแล้ว ในภาคอื่นๆ อาทิเช่น ในภาคของกลุ่มธุรกิจเอกชนต่างก็ได้เข้ามามีบทบาทตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ไขป้องกัน และช่วยเหลือฟื้นฟู ให้เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มสื่อสารมวลชน ทั้งทางด้านโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ ต่างก็ได้ให้ความสนใจใส่ใจในการมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ความสูญเสียเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสึนามิทั้งในรูปแบบต่างๆ การสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจ สาเหตุและวิธีการป้องกันต่อปรากฏการณ์ดังกล่าว ตลอดจนสะท้อนความเสียหายอันเป็นผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นมาจากเหตุการณ์ภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ เป็นต้น ทั้งนี้ การเข้ามามีบทบาทของสื่อสารมวลชนที่มีต่อเหตุการณ์สึนามิ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบหรือประเภทใดก็ตาม ถือเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อสังคมโดยตรง โดยเฉพาะในฐานะที่เป็นเสมือนสื่อกลางในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อย่างกรณีเหตุการณ์ความสูญเสียอันเนื่องมาจากคลื่นยักษ์สึนามิก็เช่นเดียวกัน ถือเป็นกรณีตัวอย่างที่ทำให้สื่อหลายๆ แขนงต่างก็ตื่นตัวและพยายามค้นคว้าหาประเด็นข้อสรุปที่ชัดเจนเพื่อนำเสนอความเคลื่อนไหวต่อสังคม ซึ่งผู้วิจัยเองก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ทำให้ความสนใจในการสืบค้นประเด็นต่างๆ อันมีมูลเหตุที่สำคัญมาจากกรณีการเกิดภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิ โดยประเด็นความสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการค้นคว้าและนำเสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้นั้นจะมุ่งศึกษาในเรื่องความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร จากสื่อ

สิ่งพิมพ์ประเภทที่เรียกว่า “นิตยสาร” โดยนิตยสารถือได้ว่าเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดสารสนเทศ (Information) ให้แก่สังคม อีกทั้งยังเป็นสื่อที่ให้ความรู้ (Education) ความบันเทิง (Entertainment) รวมทั้งการให้บริการด้านประกาศและโฆษณาต่างๆ ที่สามารถให้รายละเอียดต่างๆ ที่เข้าถึงกลุ่มประชาชนในหลากหลายอาชีพ ในขณะเดียวกันนิตยสารยังเป็นสื่อในการบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ และความทรงจำ รวมทั้งเป็นเวทีแห่งการแสดงทัศนะที่หลากหลาย และเป็นประจักษ์พยานเชื่อมโยงให้ทุกๆ ฝ่ายได้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันอย่างดีในประเด็นสาธารณะอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ภายหลังจากเหตุการณ์ความสูญเสียอันเนื่องมาจากกรณีภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ นิตยสารโดยเฉพาะนิตยสารประเภทการท่องเที่ยวต่างก็ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการช่วยแก้ไข ฟื้นฟู และเยียวยาในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในด้านการสนับสนุน ส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ก็เพื่อให้พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบฟื้นตัวและมีรายได้ในเชิงเศรษฐกิจเกิดขึ้น โดยเนื้อหาที่นิตยสารท่องเที่ยวมุ่งเน้นและนำเสนอ นั้นยังคงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ซึ่งอาจมีเนื้อหาและรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามประเภทของการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเพื่อกีฬา การท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอเนื้อหาในแนวสารคดี รวมทั้งการเสนอคอลัมน์ประจำ และการเสนอข่าว เนื้อหาและภาพประกอบของนิตยสารท่องเที่ยว มักเน้นหนักไปในเรื่องของการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ของประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อเขียนประเภทสารคดีแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว บทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เกร็ดความรู้หรือสาระเล็กๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และข้อมูลความรู้ในเรื่องต่างๆ ไป เช่น ศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิง เป็นต้น ซึ่งถือว่าเกี่ยวข้องโดยตรงในการแสดงบทบาทสำคัญในการช่วยฟื้นฟูความหายนะที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในเชิงบวกและสร้างสรรค์อีกด้วย

จากเหตุการณ์ข้างต้นส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยและค้นคว้าในประเด็น บทบาทของนิตยสารท่องเที่ยวตามนโยบายการท่องเที่ยวหลังเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะนิตยสารท่องเที่ยวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย โดยผู้วิจัยเลือกศึกษานิตยสารท่องเที่ยว จำนวน 6 ชื่อฉบับ ซึ่งตีพิมพ์ในเดือนมกราคม-ธันวาคม ปี 2548 อันได้แก่ นิตยสาร อ.ส.ท., นิตยสาร Trips, นิตยสารเที่ยวไทย, นิตยสาร Adventure & Travel, นิตยสาร Nature Explorer และ นิตยสาร Outdoor Thailand เป็นต้น โดยเฉพาะในเรื่องของนโยบายรัฐที่น่าจะพึงปรากฏอยู่ในนิตยสารการท่องเที่ยวฉบับต่างๆ หลังการเกิดขึ้นของเหตุการณ์สึนามิ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายที่ส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวหรือนโยบายในเชิงป้องกันและฟื้นฟู ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะนำเสนอว่ารัฐมีการตระหนักถึงผลกระทบที่

เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ภัยพิบัติครั้งนี้อย่างไร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยของค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบทางการท่องเที่ยวโดยตรงนั้นได้มีนโยบายและแผนการรับมือกับความสูญเสียอันมหาศาลดังกล่าวอย่างไร นอกเหนือจากรัฐแล้วเอกชนได้มีหนทางในการรับมือกับความสูญเสียนี้มากน้อยแค่ไหน และสื่อมวลชนผู้ที่มีหน้าที่ในการนำเสนอถึงข้อเท็จจริงได้เข้ามามีบทบาทและทำหน้าที่ความรับผิดชอบในการช่วยเหลือฟื้นฟูต่อเหตุการณ์ความสูญเสียในครั้งนี้

ทั้งนี้ การศึกษาดังกล่าวก็เพื่อศึกษาถึงการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารท่องเที่ยวแต่ละฉบับ ว่ามีความสอดคล้องและตอบรับต่อนโยบายการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สึนามิหรือไม่ และอย่างไร อันจะเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนนำไปกำหนดนโยบายทางด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการแก้ไข ฟื้นฟูในพื้นที่ๆ ได้รับผลกระทบ อีกทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ในอนาคต นอกจากนี้ประเด็นการศึกษาดังกล่าวยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารท่องเที่ยวต่อไปได้ในอนาคต

อย่างไรก็ดี การศึกษาวิจัยในประเด็นภาพสะท้อนของนโยบายที่ปรากฏหลักฐานอยู่ในนิตยสารการท่องเที่ยว ยังช่วยให้เห็นถึงภาพความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และหน่วยงานอิสระต่างๆ เช่น สื่อสารมวลชน ว่ามีบทบาทและหน้าที่ในการแก้ไข ฟื้นฟูจังหวัดที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากคลื่นยักษ์สึนามิอย่างไรบ้าง รวมไปถึงจนถึงตรวจสอบในผลการปฏิบัติงานของภาครัฐว่ามีการตระหนักในข้อมูลและมีการเตรียมรับมือต่อสถานการณ์ฉุกเฉินเช่นนั้นอย่างไร รัฐบาลมีนโยบายต่อเนื่องในประเด็นความสูญเสียดังกล่าวหรือไม่อย่างไร หรือเป็นเพียงนโยบายเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าเท่านั้น อีกทั้งรัฐได้ให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์ความสูญเสียในรูปแบบเดียวกันนี้อีกหรือไม่ มากน้อยเพียงไร และเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในนิตยสารการท่องเที่ยวนั้นเป็นเพียงแค่ผักชีโรยหน้า หรือนโยบายในเชิงการพัฒนาเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างยั่งยืน

สิ่งสำคัญที่สุดของการนำเสนอข้อมูลอันเนื่องมาจากความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากกรณีภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดก็ตาม ควรจะเป็นการนำเสนอที่ยังผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมเป็นสำคัญ ทั้งนี้ มิใช่เพื่อบุคคลหรือกลุ่มสมาคมหรือองค์กร แต่กระทำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสมมติสาธารณะของชาติ ในรูปแบบของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มิใช่กระทำเพียงเพื่อตามกระแสสังคมที่ตื่นตัว เพราะหากว่าเป็นเช่นนั้น เมื่อกระแสความสนใจของผู้คนในสังคมหมดไป สื่อไม่ได้ทำหน้าที่ในการติดตามผลหรือกล่าวถึงเรื่องราวที่เคยเกิดขึ้น ก็ย่อมทำให้ไม่มีการแก้ไข ป้องกันในปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ดังกรณีภัยพิบัติสึนามิอย่างจริงจัง ซึ่งก็อาจส่งผลให้เกิดความสูญเสียได้ในอนาคต

ปัญหานำวิจัย

1. ผู้ผลิตนิตยสารท่องเที่ยวมีนโยบายและการดำเนินงานในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิอย่างไร
2. นิตยสารท่องเที่ยวมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวใน 6 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิอย่างไร
3. ภาพสะท้อนของนโยบายการท่องเที่ยวที่ปรากฏในนิตยสารท่องเที่ยวภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิเป็นอย่างไร
4. การดำเนินงานในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร และมีการดำเนินการแก้ไขอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและการดำเนินงานของผู้ผลิตนิตยสารท่องเที่ยวภายหลังจากกรณีเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ
2. เพื่อศึกษาการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารท่องเที่ยวภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิ
3. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนของนโยบายการท่องเที่ยวที่ปรากฏในนิตยสารท่องเที่ยวภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของนิตยสารท่องเที่ยวภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิ

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา

1. แนวนโยบายและการดำเนินงานของผู้ผลิตนิตยสารท่องเที่ยวภายหลังจากกรณีเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิจากนิตยสารท่องเที่ยว จำนวน 6 ชื่อฉบับ ซึ่งตีพิมพ์ในเดือนมกราคม-ธันวาคม ปี 2548 เพื่อให้เห็นถึงบทบาทของนิตยสารท่องเที่ยวตามนโยบายการท่องเที่ยวช่วงหลังเหตุการณ์สึนามิ

2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในขณะนั้น และทำการสัมภาษณ์ บรรณาธิการของนิตยสารท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายการนำเสนอเนื้อหาเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยว 6 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ

นิยามศัพท์

1. นโยบายการท่องเที่ยว หมายถึง นโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2548 ในด้านการฟื้นฟูผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่เกิดจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ซึ่งเป็นนโยบายที่ได้จากการกำหนดนโยบายร่วมกันระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน อันได้แก่นโยบายรัฐบาลด้านการท่องเที่ยวของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น นโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549 และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ.2546-2549 เป็นต้น

2. นิตยสารท่องเที่ยว หมายถึง นิตยสารที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในประเทศ อันได้แก่ นิตยสาร อ.ส.ท. นิตยสาร Trips นิตยสารเที่ยวไทย นิตยสาร Adventure & Travel นิตยสาร Nature Explorer และนิตยสาร Outdoor Thailand ซึ่งเป็นนิตยสารท่องเที่ยวที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิ

3. สึนามิ หมายถึง ภาวะวิกฤตที่เกิดจากผิวโลกใต้ทะเลเคลื่อนตัวทำให้เกิดเป็นคลื่นเล็กๆ จำนวนมากรวมตัวกัน และกลายเป็นคลื่นยักษ์ได้ทะเลพัดเข้าสู่ฝั่งทำลายทุกอย่างที่ขวางหน้า ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ทางแถบชายฝั่งทะเลอันดามันใน 6 จังหวัดภาคใต้ของไทย คือ ภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ ตรัง และสตูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหัวข้อในการวิจัยจะสามารถนำไปสู่การเกิดมิติทางการวิจัยใหม่ๆ ในสาขาวิชาการสารสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยภายหลังจากเกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิปี 2547 ดังนี้

1. เพื่อเปิดประเด็นในเชิงสร้างสรรค์ในแนวคิดที่ว่านิตยสารท่องเที่ยวแต่ละฉบับที่มีความสอดคล้องและตอบรับต่อนโยบายการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สึนามิอย่างไร ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารท่องเที่ยว ตลอดจนเพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยหลังเกิดเหตุการณ์วิกฤตในอนาคต

2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยโดยตรง โดยเฉพาะในเรื่องที่รัฐมีความตระหนักและมีแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างไร การกระทำและแนวนโยบายทั้งหมดที่รัฐให้สื่อประเภทนิตยสารการท่องเที่ยวนำเสนอเป็นเพียงแค่ตามกระแสของสังคมเท่านั้น หรือเป็นการวางนโยบายเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างยั่งยืน

3. เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสูญเสียในเชิงซ้ำซ้อนขึ้นอีกในอนาคต เพราะหากเกิดเหตุการณ์ที่อาจจะก่อให้เกิดความสูญเสียขึ้นอีก สังคมไทยจะมีแนวทางและแนวนโยบายในการรับมือได้เป็นอย่างดีและทันท่วงที เพราะทุกฝ่ายต่างก็ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเหลือป้องกันความสูญเสียอันมีเหตุมาจากอุทกภัยทางธรรมชาติอย่างกรณี “คลื่นยักษ์สึนามิ” เป็นต้น

4. การค้นคว้าวิจัยในเรื่องดังกล่าวสามารถเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นการเกิดขึ้นของคลื่นยักษ์สึนามิในอนาคตได้ไม่มากนักน้อย